

Udda mellannummer av

den personliga

Fritänkaren

Nr. 222 Vårvintern 2014

Tjugoandra årgångens fjärde nummer

Detta nummer består bara av en enda liten kammarpjäs, som dock utgör en sorts avhandling om musik och filosofi i 20-e århundradet, kanske som en antydning till ett vägmärke för det 21-a århundradet.

Robert Bell skrev pjäsen ”*While I Live*” som gjordes till film 1947. Både han, filmen och dess skådespelare var och förblev obskyra, han blev inte känd för någonting annat, medan filmmusiken av Charles Williams (Isaac Cozerbreit, 1893-1978) blev och har förblivit välbekant. Vi hörde bara talas om filmen ryktesvis och hade varken sett pjäsen eller filmen när vi skrev denna pjäs enbart inspirerade av musiken och dess rykte. När vi senare äntligen lyckades komma över filmen visade sig skillnaderna vara ganska omfattande, om dock tematiken och fenomenet var de samma, men med en helt annan utveckling av problematiken.

Fritänkaren ägnar sig mest åt litteratur, musik, film, politik, filosofi, religion och resor men även åt annat. Den är inte på något sätt anknuten eller ansluten till någon ideologi eller åskådning av vad slag det vara månne, utan tar tvärtom avstånd från varje institution som kräver okritisk underkastelse, och är helt oberoende humanistisk.

Beteckningen *Fritänkare* är ursprungligen tysk och står för person som i religiösa och ideologiska frågor inte erkänner någon auktoritet och därför är kritisk och avståndstagande mot alla religiösa och ideologiska institutioner och framför allt deras eventuella dogmatik.

Redaktion : C. Lanciai, Ankargatan 2 A, 414 61 Göteborg, tel. 031-247887.

Postgiro : 621 39 94 – 4 (”Fritänkaren”, C. Lanciai)

Årsprenumeration: 250 kr (även i Danmark och Norge; i Euroland: 30 Euro)

Tvåårsprenumeration : 350 kr (40 Euro)

Avgifterna har inte höjts på 10 år.

IBAN-nummer för folk som eventuellt vill betala prenumeratión även från annat utland:

SE37 5000 0000 0500 7297 2165

Bic-code: ESSESESS

Redaktionsslut för detta nummer : 23.2.2014

Copyright © C. Lanciai med medarbetare

Letnany 244

Det nästsenaste numret av *Fritänkaren* finns numera alltid tillgängligt på nätet jämte andra

skrifter: www.fritenkaren.se

<http://hem.fyristorg.com/aurelio>

e-post-adress : clanciai@yahoo.co.uk

WSN 1652-0122

Musikens makt

kammersspel i fyra scener efter Robert Bells okända pjäs

av Christian Lanciai (2013)

Arbetet tillägnas minnet av min moder, som helst hade velat bli musiker.

Personerna:

Julia
Arthur
en radioröst
Jennifer
Harold
Fader Perry
Celia

Handlingen försiggår i ett hus vid Cornwalls kust under 1940- och 60-talet.

Scen 1. Hemma.

Julia Detta är vårt livs afton, Arthur.
Arthur Jag är medveten om det.
Julia Vad vi har arbetat för det!
Arthur Det har nästan kostat Jennifers liv.
Julia Hon ville det själv. Det var hon som ville det.
Arthur Hon visste inte vad hon gav sig in på.
Julia Nu vet hon det, när det är färdigt.
Arthur Det är inte färdigt ännu. Det är inte färdigt förrän det är över.
Julia Nej, Arthur, nu när det väl har börjat går det aldrig över. Det är nu det börjar.
Arthur Det har inte börjat förrän början är över.
Julia Vad du är förnumstig!
Arthur Nej, jag försöker vara realistisk. Det här är känsliga saker. Jag var alltid orolig för Jennifers känsliga hälsa. Om jag hade fått bestämma hade hon aldrig blivit konsertpianist.
Julia Ingenting hade kunnat stoppa henne, inte ens du. Musiken är en andlig naturkraft, som ännu mindre kan motarbetas än naturen. Naturen kan man alltid bearbeta, behandla, förebygga och tukta, men musiken övervinner omedelbart sin utvalda tjänare fullständigt. Det är mer än ett kall. Det är ett naturtvång.
Arthur Jag är glad att du inte blev musiker.
Julia Jag lät Jennifer bli det desto mera. Hon behövde allt stöd hon kunde få. Det var min glädje att alltid få stötta och uppmuntra henne.
Arthur Jag hoppas bara du har lyckats.
Julia Vad kan gå fel?
Arthur Allt.
Julia Din realism går för långt ibland.
Arthur Jag tror det är dags att sätta på radion. (*sätter på radion*)

Julia Det är ännu tjugo minuter kvar.

Arthur Direktsändningen pågår redan. Det är flera programpunkter före hennes.

Julia De bleknar i jämförelse.

Arthur Tyst! (*lyssnar, ökar volymen*)

radioröst Före nästa programpunkt vill vi påpeka ännu en gång, att Jennifer Trevelyans högt emotsedda debutkonsert tyvärr är inställd på grund av oväntade komplikationer. Vårt konsertprogram avslutas därför en halvtimme tidigare. Vi meddelar senare vad som kommer att utsändas i stället. Nu följer Paderewskis Polonäsfantasi för piano och orkester med Felicja Blumental som solist.

(*Julia och Arthur är paralyserade, stirrar på varandra*)

Julia (efter en stund) Stäng av!

Arthur (stänger prompt av)

Julia Vad tror du kan ha hänt?

Arthur Jag kan bara gissa. Nerverna.

Julia Eller en olycka.

Arthur Det kan vara vad som helst.

Julia Någon borde ringa oss.

Arthur Förr eller senare får vi veta. (*tar hand om henne*) Ta det lugnt, Julia. Allt vi kan göra är att vänta.

Julia Stackars Jennifer! Detta skulle vara hennes livs höjdpunkt!

Arthur Tills vidare. Nu blev det en prövning och en kris i stället, men sådana är till för att övervinnas.

Julia Ack, det blir ingen sömn för mig i natt om inte någonting händer!

Arthur Jag är hos dig.

Julia Men inte hon!

(*Plötsligt ljud vid dörren. Det är oväder utanför, och någon kommer in och stampar av sig fötterna. Arthur och Julia är förstenade. Så kommer Jennifer in.*)

Julia (rusar genast fram och omfamnar henne med regnkläder och allt) Tack och lov att du lever!

Jennifer Jag är ledsen, Julia.

Arthur Vad hände?

Jennifer (sätter sig ner fullkomligt slut, suckar djupt) Det är mitt fel alltihop.

Julia Vad gick på tok?

Jennifer Ingenting gick på tok. Det är det värsta.

Arthur Förklara dig.

Jennifer Jag kunde inte.

Arthur Vad kunde du inte?

Jennifer Gå i land med det.

Arthur Rampfeber?

Jennifer Inte bara. Jag var inte nöjd. Jag behövde göra förbättringar. Konserten var ofullbordad. Jag behövde mera tid på mig för att fullkomna den.

Arthur Men Jennifer...

Julia Pressa henne inte, Arthur. (*sätter sig bredvid henne och omfamnar henne*) Jag förstår hur det känns. Du var inte färdig. Du var inte redo.

Jennifer (bryter fullständigt samman och gråter ut i Julias armar)

Julia (till Arthur) Hon måste få hämta sig. Hon har haft en chock.

Arthur Det är bäst jag lämnar er två ensamma. (*avlägsnar sig försynt*)

Jennifer (efter att ha hämtat sig en smula) Jag är så ledsen, Julia. Jag har förstört allt.

Julia Inte alls. Det är bara att börja på nytt.

Jennifer Jag var helt paralyserad. Jag kunde inte tänka mig att gå fram till ett piano. Jag vet inte om jag någonsin mer kan vidröra en tangent.

Julia Du behöver vila upp dig.

Jennifer Jag har vanärat vårt namn. Jag har förstört mina egna möjligheter. Jag har fullkomligt gjort bort mig. Jag har rymt från min debutkonsert.

Julia Vi är här för att stötta dig. Det är bara att börja om från början.

Jennifer Det är det jag aldrig kan göra. Sätt på radion. Felicja skulle komma före mig. Hon hade inga problem.

Julia (sätter utan ett ord på radion. Finalen i Paderewski pågår som bäst.)

Jennifer Så briljant! Helt utan nerver! Som Paderewski själv!

Julia Din punkt hade varit en angenäm kontrast.

Jennifer Aldrig mer!

Julia Säg aldrig aldrig.

Jennifer (gråter igen) Jag är förlorad, syster. Jag kommer aldrig att kunna ta mig upp mer.

Arthur (kommer in) Jag fick just ett telefonsamtal från London. De undrar om Jennifer har kommit till rätta. Jag kunde lugna dem och berätta att hon var här, men de vill veta hur du mår.

Jennifer Jag mår fullständigt bra. Inga problem. Det är bara själen som sviktat.

Arthur Då är det allvarligt. (går ut igen)

Julia Lämnade du studion utan vidare?

Jennifer Jag ringde dem och sade att jag inte kunde framföra konserten i dess nuvarande skick utan att jag måste omarbeta den först. Sedan lade jag på och flydde från alltsammans.

Julia Då gav du åtminstone besked. Det hade varit värre annars.
(*Arthur kommer in igen.*)

Vad sade de?

Arthur De beklagade det inträffade men hoppades Jennifer skulle återkomma förslagsvis om en månad. Förväntningarna på henne var stora. Clifford Curzon var mycket besviken.

Jennifer Skulle han ha varit där?

Arthur Tydligen.

Jennifer Det blir värre och värre. Vad har jag gjort!

Arthur Vad du än har gjort, Jennifer, så har du inte gjort bort dig. Det hade varit värre om konserten inletts och du avbrutit den. Då hade du inte fått komma tillbaka. Nu får du komma tillbaka.

Jennifer Nej, jag kommer inte tillbaka.

Arthur Varför inte det?

Jennifer Jag tror inte du kan förstå det, Arthur, men jag har missat mitt livs chans. Allt jag har levat för var detta sanningens ögonblick, då jag skulle ha slungat mig upp bland stjärnorna och gjort mig etablerad och erkänd med kontrakt och en tryggad ekonomisk tillvaro för resten av livet bland mina jämlingar, som Felicja Blumental, Eileen Joyce, Clifford Curzon, Lili Kraus och alla andra, och jag skulle ha gjort det med min egen komposition! Jag skulle ha övervunnit allt tänkbart motstånd och svårigheter från första början! Jag skulle ha fått ett liv öppnat för mig på vid gavel, och detta liv skulle ha inneburit en enda lång njutning av bara andlig spis för resten av livet.

Arthur Det är ännu möjligt, Jennifer.

Jennifer Jag trodde du var realist, Arthur. Hur tror du BBC och London-symfonikerna kommer att betrakta mig nu? Alla kommer att vara införstådda med vad jag har gjort, och alla kommer att se mig med nya ögon, som en labil oberäknelig instabil

osäkerhetsfaktor, vilket automatiskt kommer att ge mig en tabustämpel för resten av livet. Nej, jag har förverkat mitt liv. Jag har så fullkomligt gjort bort mig, att det enda vettiga för mig att göra vore att gå och kasta mig i havet.

Arthur Det får du inte göra.

Jennifer Jag vet, men det avgör jag.

Arthur (ser bönande mot Julia: han klarar inte detta.)

Julia Jennifer, vad tänker du på? Du måste komma över detta. Vi backar upp dig som vi alltid har gjort med vad du än gör. Ditt liv är ditt, det är inte bortkastat, och du får inte själv kasta bort det. Skulle dina tolv års maratontjänningar sju timmar om dagen vid pianot vara bortkastade? Aldrig i livet! Du har hela livet framför dig. Det är nu det börjar.

Jennifer Nej, det är nu det slutar.

Julia Du är inte klok.

Jennifer Jag vet. Jag har haft ett nervöst sammanbrott, men ingenting kan göra det bättre, allra minst läkarvård, om ni tänker på det. Jag tänker aldrig gå samma väg som Reginald.

Julia Det gläder mig.

Jennifer Då menar jag inte hans självmord utan vad som föranledde hans självmord.

Julia Dra inte upp det nu igen.

Jennifer Varför inte? Det förblir ständigt aktuellt, men ingenting hjälper att som ni förtränga det. Han ville bli violinist, han fick inte för sina föräldrar då hans lärare menade att hans handikapp aldrig kunde klara honom genom konkurrensen, i stället blev han olycklig tjänsteman, trivdes aldrig med något fast arbete, gifte sig och fick barn och skilde sig, flyttade utomlands, grämde sig över sin skilsmässa och förlorade familj, misslyckades med att starta en ny, ingen flicka ville ha honom för att han var så överkänslig, i stället arbetade han ihjäl sig och fick nervsammanbrott, övertalades av sina arbetskamrater att söka vård, fogade sig, pumpades full med psykiska mediciner, utskrevs som en zombie med svårartad medicinabstinens, ville bara komma hem igen, orkade inte och skämdes så över sitt livs nederlag och hängde sig. Stämmer det?

Julia Det var en olycka, Jennifer.

Jennifer Vill du påstå att vår bror inte hängde sig?

Julia Nej, men vi talar inte om det. Felet var att han var ensam. Hade han haft någon att tala med den sista dagen hade han aldrig gjort det. Antagligen ångrade han sig när han redan sparkat undan stolen. Det gör de alltid, enligt alla dem som överlevt självmordsförsök. Det gäller att inte göra det för sent. Till och med Anna Karenina ångrade sig när det var för sent.

Jennifer Det är en roman, Julia.

Julia Byggd på hans egen svägerskas öde och ett mycket typiskt självmordsöde.

Jennifer Jag tror inte Reginald ångrade sig.

Julia Varför inte det?

Jennifer Han visste vad han gjorde. Han var beläst. Han såg självmordet som en väg ut ur en omöjlig situation när läkarna hade förgiftat hans kropp.

Julia Det är en hypotes.

Jennifer Vi hade alltid själslig kontakt med varandra. Jag har aldrig tappat bort honom efter hans död. Jag pratar med honom varje dag, som jag alltid har gjort. Han överger mig aldrig. Han såg självmordet som en möjlighet till att kunna försöka bli violinist eller musiker i nästa liv i stället. Han såg sin död som en ny chans.

Arthur Du har farliga tankar, Jennifer. Fullborda då åtminstone din konsert och tänk om under tiden.

Jennifer Den är fullbordad, men jag kan inte spela den.

(Arthur och Julia utbyter blickar som för att säga: Vad är nu detta?)

Arthur Ljög du för sponsorerna?

Jennifer De skulle aldrig ha förstått hela sanningen.

Julia Varför kan du inte spela den?

Jennifer Den är färdig, den är perfekt och kan inte göras bättre, men den är ändå otillräcklig. Den motsvarar inte mitt ideal. Den klingar falskt fastän den är helt ren. Någoting fattas som jag inte kan ge den.

Arthur (uppgivet, till Julia) Dessa överkänsliga konstnärer.

Jennifer Förlåt mig, Arthur, men jag måste vara ärlig mot mig själv.

Arthur Naturligtvis.

Julia Jag tror det är bäst du går och lägger dig. Före det skall du få en ordentlig kvällsvard, så att du sover gott.

Jennifer Du offrade alltid allt för mig, syster. Jag är ledsen att jag har kommit dina förväntningar på skam.

Arthur Ta det lugnt, Jennifer. Du har ingenting förbrutit mot oss. Det är bara din publik du har svikit.

Julia Säg inte så, Arthur. Den finns alltid kvar.

Jennifer Det är inte publiken. Den måste en pianist strunta i. Publiken är där för din skull, du är inte där för publikens skull. Publiken är där för att uppleva dig spela för dig själv, och det är det du måste göra. I det ögonblick du bryr dig om eller tänker på publiken är du förlorad, för då skingras din koncentration. Utan koncentration kan du inte spela, om du inte spelar som en automat, men då är det inte musik utan pianola. Om publiken distraherar dig med att hosta eller prassla är det bättre att inte spela för den alls. Om någon avger ett störande ljud när Clifford Curzon spelar avbryter han direkt och försöker se efter vem den skyldige är. Det är mycket pinsamt. Men jag kan inte ens spela för mig själv längre.

Arthur Varför inte det?

Jennifer Mina fingrar lyder mig inte längre. Jag har förlorat herraväldet över min kropp. Jag har flippat ut. Jag bara spänner mig, och fingrarna låser sig. Det fungerar inte.

Arthur Kvinnliga pianister är sårbarare än männen. Du måste ha mera tålamod med dig själv.

Jennifer Det är inte tålamod jag saknar. Arthur, tror du inte jag har gått igenom allt det där? Glåpord från manliga kolleger, plumpa skämt, sexistiska gliringar från dirigenterna, lärarnas mangling och misshandel, ”ta av dig fingerborgarna”, de smutsiga flirtarna, förolämpningarna för min kvinnlighets skull – det är ett gatlopp hela vägen, men man offrar sig och utstår det för musikens skull. Men musiken låter sig aldrig nås. Man blir aldrig dess mästare. Idealet förblir ouppnåeligt. Det blir aldrig som man har tänkt sig. Man vet hur det ska vara, men man når aldrig dit. Och nu har jag kvaddat mig själv i en total frontalkrock med att köra in i väggen. Det är inte tålamod jag saknar. Det som fattas är Ödets medgörlighet.

Arthur Då är det ödet du måste ha tålamod med.

Jennifer Det är för sent nu. Jag är inte ens ung längre. Som musiker måste man ha passerat strecket för berömmelse helst under 20, senast vid 25. Sedan är det för sent. Sedan duger man bara till provinsiell biografpianist eller i bästa fall kyrkorganist, där man möglar bort i slentrian och leda inför ett monotont arbete som bara blir mera mekaniskt hela tiden, tills man som de flesta organister etablerar en lönnkrog i orgelskåpet. För strandade musiker är alkoholen det enda sättet att överleva. Man övergår till att bli mer och mer patetisk. Det blir mitt öde, om jag fortsätter vidare härifrån.

Arthur (till Julia) Hon behöver sova.

Julia Vad spelar de nu? Jag känner inte igen det.

Jennifer Cornwallrapsodin. Har du inte hört den förut?

Julia Den låter som Warszawakonserten baklänges.

Jennifer Den *är* Warszawakonserten baklänges.

Julia Men båda låter bra.

Jennifer Det är meningen.

Julia Jennifer, du måste fortsätta. Du är ju i alla fall ingen bluff som de där moderna kompositörerna som tror sig vara märkvärdiga för att de bara kan åstadkomma disharmonier.

Jennifer Stravinskij, Hindemith, Sjostakovitj, Bartok, Schönberg och de andra amatörerna.

Julia Och dessutom är du kvinna och kan bli den första betydande kvinnokompositören i musikhistorien med vad du redan har åstadkommit.

Jennifer Glöm inte Fanny Mendelssohn och Clara Schumann.

Julia Fanny dog för tidigt, och Clara måste försörja en alltför stor familj med att bara vara pianist.

Jennifer Reginald påpekade också alltid min fördel med att strikt hålla mig till bara ren musik. Ingen yrkade på den linjen mera än han. Desto viktigare att *det* musikaliska idealet bevaras intakt. Jag kan inte tjäna det längre. Jag är slut.

Arthur Prat.

Jennifer Arthur, vad vet du om musik?

Arthur Jag lyssnar. Lyssnare är lika viktiga som musikerna. Som lyssnare är jag fullkomlig.

Jennifer Jag menar musikens väsen, dess konsistens och anatomi, dess vibrationer och det överuniversella språk som musiken är när den är som renast?

Arthur Det är den du har förgapat dig i. Jag nöjer mig med att inte gå in på mer än vad jag hör.

Jennifer Nej, det är den som har tagit mig i sitt våld. Det är den som har omvandlat mig till ett nervöst komplex av hyperkänslighet. Det är den som har gjort mig till en invigd och upplyst esoteriker.

Julia Kom nu bara inte in på mysticismen igen! Då blir vi aldrig färdiga, och Jennifer behöver sova.

Arthur Är musiken din kontakt med evigheten?

Jennifer Ja. Jag ser den förklarad genom musiken.

Arthur Du har alltså löst världsgåtan genom musiken.

Jennifer Ja, men jag kan inte förklara den, för man kan bara förstå den genom att fatta den av sig själv.

Arthur Då är du en snobb.

Jennifer Nej, naturlig.

Julia Jag har alltid hållit på musiken som en naturkraft. Utan omedelbar kontakt med livet i naturen kan det inte bli någon riktig musik.

Arthur Det var därför vi bosatte oss vid havet.

Julia Din musik är som havet, Jennifer. Du kan inte bara lämna den. Ingen spelar som du.

Jennifer Alla musiker är unika, men några är för unika, som Chopin, Schubert, Mendelssohn, Schumann, Mozart, Pergolesi, Max Wolf, ju unikare, desto mer extrema och olyckliga.

Arthur Det måste inte vara så. För många musiker och amatörer är musiken deras livs stora olyckliga kärlek, men i motsats till vanlig jordisk kärlek kan man i kärleken till musiken aldrig bli bedragen. Det borde rädda dig och din musik.

Julia Kom nu, Jennifer, med mig ut i köket och få litet mat. Det är vad du behöver. Sedan skall du sova ut hela natten, och i morgon har du kommit på bättre tankar.

Jennifer Man kan aldrig bli bedragen av musiken, men det är jag som är bedragaren, som har bedragit både min publik, mig själv och musiken!

Arthur Säg inte så.

Jennifer Jag har sagt det, ty så är det, och jag kommer inte över det.

Arthur Du måste komma över det.

Jennifer Hur? Jag vet bara ett sätt. Pånyttfödelse.
(*rusar plötsligt ut utan att ha tagit på sig regnrocken*)

Arthur Jennifer!

Julia Efter henne! Stoppa henne! (*Arthur rusar ut.*)
Jennifer! Jennifer! En enda liten motgång, och du tar det hårdare än om det var ett nytt världskrig! Gör nu ingenting dumt, jag ber dig! Reginalds självmord var en olycka för mycket. Ställ nu inte till det för oss igen! Du bara får inte!
(*ställer sig vid fönstret och vrider händerna i total ångest*)
Och i detta väder dessutom! Full storm, och hela Atlanten brakar på... En natt att försvinna spårlöst i... (*Rachmaninovs andra pianokonsert dånar på.*)

Arthur (*kommer in fullkomligt dyblöt och lamslagen*)

Julia Var är hon?

Arthur Jag kunde inte stoppa henne.

Julia Du menar inte...

Arthur Jo. Hon bara flög iväg. Vi får larma kustbevakningen.

Julia (*bedövad, helt besegrad*) Detta är för mycket.

Arthur Jag går och ringer genast. (*går ut*)

Julia Hon kommer tillbaka. Hon måste komma tillbaka. Jag vet att hon kommer tillbaka. (*sätter sig långsamt ner, helt förlorad*)

Arthur (*s röst inifrån*) Kustbevakningen? Jag är rädd att här har skett en olycka. Ja. Jennifer Trevelyan har fallit från en klippa. I morgon? Ja, stormen håller på. Jag förstår. (*ett pling*)
(*kommer in*) De kan ingenting göra förrän i morgon.
(*Julia är helt orörlig. Arthur sätter sig bredvid henne i soffan, fattar om henne och försöker trösta henne.*)

Julia (*nästan ohörbart*) Jag vet att hon kommer tillbaka.
(*Rachmaninov dånar i takt med stormen, som om musiken ville överrösta den.*)

Scen 2. Ett antal år senare.

Arthur Hur känns det, Julia?

Julia Vemodigt.

Arthur Naturligtvis.

Julia Jag kan inte hjälpa det, Arthur. Jag väntar mig fortfarande att hon när som helst skall komma tillbaka, särskilt en kväll som denna.

Arthur Skall vi ändå sätta på konserten?

Julia Det är 20-årsdagen i kväll efter hennes försvinnande. Det måste ju markeras. Kan vi göra det bättre än genom att lyssna på konserten?

Arthur Nej.

Julia Sätt på.
(*Arthur sätter på, och genast inleds Warszawakonserten.*)
Vem är solisten?

Arthur Jag vet inte. (*De lyssnar andäktigt tills det plötsligt ringer på dörren.*)

Julia (till sig) Tror du...?

Arthur Nej, det tror jag inte. (*går och öppnar. Utifrån:*) Välkommen, Harold. Vi sitter just och lyssnar på kvällens konsert. (*Julia pustar ut och tar sig för bröstet. Arthur kommer in med Harold.*)

Harold God afton, Julia. Jag tänkte nog att ni skulle kommemorera denna afton på ett särskilt sätt.

Arthur Hon tror fortfarande att hon skall komma tillbaka. Hon trodde först det var Jennifer när du ringde på.

Harold Faktum är att hon *kan* komma tillbaka. Hennes kropp hittades ju aldrig.

Arthur Men hon *har* aldrig kommit tillbaka.

Harold Ännu.

Julia Tack för ditt medhåll, Harold. Det behöver jag.

Harold Och du såg henne aldrig hoppa ut för klippan, Arthur.

Arthur Jag tyckte jag såg henne.

Harold Det håller inte juridiskt. Hon är inte bevisad död och begravnen, bara saknad.

Arthur Varför har du kommit?

Harold Om det inte går att återuppliva henne vill jag åtminstone återupprätta henne. Om någon har anledning och rätt att göra det är det jag. Jag var ju hennes bladvändare och assisterade henne alltid när det gällde. Jag har fått BBC:s orkester på nytt intresserade för hennes partitur och kommit så långt, att de är intresserade av ett uppförande.

Arthur Ingen har rört det sedan hon lade ner det.

Harold Det är det jag menar. Det är dags att dess förtjänster kommer till heders och blir erkända. Det är inget fel på partituret, hur missnöjd hon än kan ha varit själv. Hon förstörde det i alla fall inte, som Sibelius sin åttonde symfoni. (*Arthur och Julia är bedövade av tacksamhet.*)

Arthur När skulle ett eventuellt uppförande bli av?

Harold Vi får se. Vi måste hitta rätt pianist först. Det kan ta tid. Orkestern och BBC är intresserade. Det är det första och viktigaste steget. Pianisten blir en känsligare fråga, då vi ju inte kan acceptera vem som helst.

Arthur Kan inte du åta dig uppgiften, som kände henne?

Harold Tack, Arthur för ditt erbjudande. Jag har faktiskt tänkt på saken men ville inte föreslå mig själv.

Arthur Att du måste komma i första rummet på förslagslistan är en självklarhet, eller hur, Julia?

Julia Absolut. (*Det ringer på dörren.*)

Arthur Vem är det nu då? (*går ut och öppnar*)

(*utifrån*) Välkommen, fader Perry! Stig in!

Julia Det är vår präst. Han har varit ovärderlig ända sedan Jennifer försvann.
(*Arthur kommer in med Perry.*)

Perry God afton, Julia. Jag hör att ni som vanligt följer er tradition.

Julia Det skulle bara fattas annat. Det här är Harold. Han har just åtagit sig att genomföra Jennifers uteblivna debut.

Perry Så passande! Vilken orkester?

Harold BBC:s symfoniker. Det skulle bli en radioutsändning.

Perry När?

Harold Tidigast om ett år, kanske två. Då hon aldrig förklarades död eller levande föreligger det ju vissa formella komplikationer.

Perry Naturligtvis. Det är ett sant mysterium, som vi kanske aldrig kan få klarhet i.

Julia Hon gjorde sig odödlig med att spårlöst försvinna vid sin debutkonsert.
Arthur Som aldrig blev av. Jag är säker på att hon kastade sig i havet.
Julia Men du såg henne inte göra det.
Arthur Jag tyckte jag såg henne försvinna.
Julia Det var storm. Det var mörker. Du hade bara en lykta. Du såg henne fladdra bort i riktning mot klipporna. Du försökte springa efter henne. Du ropade på henne, men hon vände sig inte om utan bara sprang vidare. Då snubblade du och tappade lyktan. När du kom upp igen var hon borta. Inte sant?
Arthur Vi har gått igenom varje detalj tusen gånger förut. Hon kan inte ha tagit vägen någon annanstans än utför klipporna utan att ha vänt om och passerat mig.
Perry Faktum återstår att hennes kropp aldrig hittades.
Arthur Inte så konstigt i den stormen med havets tjutande raseri med bränningar som nästan skvätte upp över klippstupen. Hela Atlanten låg på och tog hand om henne. Hon fördes direkt långt ut i havet.
Perry Ett liknande fall är ju Virginia Woolf, som också försvann spårlöst, men där vet man att hon överlät sig åt floden.
radiorösten Och nu presenterar vi Robert Schumanns pianokonsert i A-moll. Solist är Lili Kraus.

(Konserten inleds. De lystrar.)

Perry Här är ett annat fall. Robert Schumann, liksom senare Peter Tjajkovskij, försökte dränka sig med att hoppa i Rhen respektive Nevan. Båda misslyckades, Schumann till sin olycka men Tjajkovskij till musikens fromma.
Arthur Menar ni att Schumann blivit lyckligare om han fått dö?
Perry Absolut. Hans sista två år på sinnessjukhus var enbart plågsamma både för honom själv, hans familj och Clara samt Brahms. Han ville dö men fick inte. Han kunde inte längre komponera, han dög inte längre som dirigent, han blev mer och mer okontaktbar och försökte göra något åt saken. Det hade varit lyckligast för alla om han hade fått dö när han så absolut ville det.
Arthur Ändå fördömer kyrkan självmord.
Perry Min bäste Arthur, känner du mig så dåligt att du har glömt att jag i min tro omfattar alla metafysiska möjligheter och betraktar reinkarnationen som en lika självklar möjlighet som alla hinduister, buddhister och teosofers?
Julia (till Harold) Fader Perry är en mycket bildad man.
Perry I stället för att få försvinna och kunna börja om på nytt dömdes han till fängelse i en kropp som han inte längre hade nytta av och det i ett mentalsjukhus under två olidliga års tid. Hade då inte friheten varit ett lyckligare alternativ?
Julia Det hade varit en svårare chock för Clara och hennes sju barn.
Perry Riktigt. Det var kanske därför det inte lyckades.
Julia (halvt för sig själv) Jennifer skulle då idag vara 20 år...
Arthur Så ni tar reinkarnation för en självklarhet, fader?
Perry Den möjligheten kan inte uteslutas. För halva mänskligheten är det en självklarhet, och det är kanske den bättre hälften av mänskligheten, då de som inte omfattar den livsåskådningen, det är vi kristna, muslimer, judar och i vår tid kommunister, nästan bara har åstadkommit krig och folkutrotningar. En annan sak: reinkarnationstanken utesluter rasismen, vår tids västa förbannelse.
Arthur Men finner ni då inte reinkarnationstanken riskabel i sin konsekvens, då den måste resultera i ansvarslöshet?
Perry Måste den?

Arthur Absolut. Livet blir oväsentligt då man ändå inte kan dö. Man struntar i det världsliga. Det är lika fatalistiskt som muslimernas *inshallah*. De bryr sig inte utan överlåter allt åt slumpen. Det kallar jag ansvarslost.

Perry Glöm inte att kung Ashoka, som efter Alexander den Store skapade ett större enhetligt indiskt rike än vad vi kunde åstadkomma där under 300 år, var buddhist och avstod från alla sina rikedomar.

Arthur Så upplöstes också hans rike efter hans död.

Perry Det var inte hans fel. Faktum är att han höll samman det i lag och ordning i kanske dess lyckligaste period någonsin. Det var inte ansvarslost. Tvärtom. En person som omfattar reinkarnationstanken har större respekt för livet än en som bara ser det som kött och en konsumtionsvara, som materialisten Stalin menar: att döda en människa är mord, men att låta miljoner dö är statistik. Jag menar att materialismen är vår tids och kanske hela världshistoriens mest omänskliga onda som någonsin besjälade mänskligheten, och dess bot är respekten för själen i livet genom omfattandet av reinkarnationstanken.

Arthur Men den kan gå för långt ibland. I Tibet vågar man inte döda en fluga för att den kan vara en släkting, och där påstår sig lamor tvärsäkert veta exakt vilka lamor de varit tidigare.

Perry Och kan någon påstå att de har fel, överbevisa dem om motsatsen eller vara ännu mera tvärsäkra på motsatsen? Faktum är, att när en reinkarnerad lama upptäcks så är det nästan alltid genom tecken som hänvisar till den tidigare laman, som när ett barn meddelar att det saknar saker som tillhört den tidigare inkarnationen utan att någonsin ha sett dessa saker.

Arthur Och när flera menar sig vara inkarnerade av samma lama?

Perry Det vet psykiatrin, att en personlighet kan fördela sig i flera personligheter. Personlighetsklyvning är inte en sjukdom utan en själslig process som förekommer när en personlighet finner att han måste fördela sig på flera. Vi har flera exempel på multipelpersonligheter i vår engelska litteratur. En skriver under så många olika pseudonymer med olika stilar att man aldrig kan få grepp om alla hans olika identiteter.

Julia Så vad tror ni om min syster, fader? Vad är era senaste spekulationer om henne?

Perry Jag tror hon kommer tillbaka.

Arthur Hur?

Perry I en eller annan form.

Arthur Varför?

Perry Hon lämnade sin livsuppgift ofullbordad. Hon måste känna att hon vill komma tillbaka för att fullborda den.

Arthur Tror ni hon begick självmord den där natten eller inte?

Perry Det törs jag inte svara på.

Julia Jag tror vi får svaret när hon kommer tillbaka.

Perry Det tror jag också.

Harold Det tror jag också.

Arthur Det tror jag inte förrän det händer, om det händer.

Perry Skeptiker är alltid oslagbara när det gäller att stärka tron hos dem som tror. Tvivlet är religionens viktigaste föda.

Arthur Ni överträffar alltid er själv när det gäller förträffliga plattityder, fader.

Perry Har jag inte rätt?

Arthur Enligt era egna ord, motsatsen kan inte bevisas. Dock måste jag be att få driva min skepticism så långt som till att ifrågasätta trons innersta väsen. Jag tar Job som argument, enligt min mening en av de bästa böcker som någonsin skrivits och därtill en av de absolut äldsta, där han redan i civilisationens begynnelse påpekar det gudomligt

orättvisa i att orättfärdiga får framgång med sig medan oskyldiga och rättfärdiga bestraffas för ingenting, ett fenomen vi fått se alltför mycket av genom hela detta sekel hittills med början från tsaren och hans öde, född på Jobs dag, där hans fulländade ansvarsmedvetenhet och kristna tro inte hjälpte ett dyft mot hans orättvisa öde att med hela sin familj med tjänare och hundar bli arkebuserad för att han i princip var oskyldig, till nazisternas oöverskådliga massmord på oskyldiga judar. Vad kan finnas kvar efter det av er kristendom och er Gud att tro på, fader?

Perry Det är det som är frågan.

Arthur Vad menar ni?

Perry Tror du inte, Arthur, att jag som teolog undrat över samma problem själv i princip natt och dag under hela min mogna levnad? Därför har jag sökt svar i andra religioner, som hinduismen, buddhismen och teosofin, som alla är mer toleranta än katolicismen och Luthers förskräckliga dogmatiska, militanta och förödande kristendom, men bara kommit fram till att ingen religion kan vara fullkomlig, ingen religion kan vara säker, och du har helt rätt: att ingen tro kan vara säker. Men medge att reinkarnationstanken förmildrar problemet.

Arthur Hur?

Perry Om en människa får sitt liv förstört återstår hoppet om upprättelse och kanske rentav berättigad ersättning i nästa liv. Då kan läran om *karma* innebära en tröst, att allt jämnar ut sig, allt ont man gör kommer tillbaka, och all prövning man utstår leder till gottgörelse.

Arthur Då talar vi om hopp och inte tro.

Perry Det var med den föreställningen Jennifer lämnade oss.

Arthur Och det kostade hennes liv.

Perry Inte om hon kommer tillbaka.

Arthur Nu är vi där igen.

Perry Medge, Arthur, att möjligheten inte kan uteslutas.

Arthur Och så länge den inte kan det finns det bedrägliga fåfänga hoppet kvar, det enda som Pandoras asks alla fador inte kunde förinta. Tror du tsaren och judarna närde något hopp om reinkarnationens möjligheter?

Perry Tsaren alldeles säkert då han hade tibetanska rådgivare. Judarna liksom de kristna och muhammedanerna har dess värre för det mesta uteslutit den möjligheten för sig själva.

Julia Men Jennifer levde för den möjligheten.

Perry Ja, det gjorde hon.

Arthur Om inte annat tycks vi få se henne pånyttfödd när hennes konsert äntligen blir ett faktum. Tack för din insats, Harold.

Harold Vi har ännu en lång väg att gå, men vi har börjat gå den.

Perry (reser sig) Jag måste gå vidare. Kalla på mig när som helst, Julia.

Julia Litet te innan ni går? Vi kunde väl alla ha plats för en kopp te?

(*Alla tycks instämma.*)

Scen 3. Två år senare.

Arthur Vad tror du?

Julia Vad ska vi tro?

Arthur Du behöver inte vara orolig. Det är det enda säkra.

Julia Är det så säkert?

Arthur Tro mig. Allt kommer att flyta som smält smör. Ingenting kan gå fel. En konsert hade inte kunnat bli bättre förberedd. Tack vare Harold har vi nått målet.

Julia Det är 22 år sedan hon försvann. Tänk om hon får höra sin egen konsert?
Arthur Vilken glad överraskning för henne i så fall.
Julia Det är bara några minuter kvar till utsändningen.
Arthur Det är lika bra vi sätter på.
Julia Fader Perry har inte kommit ännu.
Arthur Han kommer. (*I det samma ringar det på.*) Där är han. (*går ut för att öppna*)
Julia Någonting säger mig att detta kommer att bli mer än en pånyttfödelse för min syster. Hon kommer att återuppstå genom sin musik. Det känns nästan som ofrånkomligt. (*Arthur kommer in med Perry.*)
Perry Jag hade inte velat missa detta för allt i världen.
Julia (*har rest sig och välkomnar honom hjärtligt*) Välkommen, fader! Ni har liksom varit delaktig i detta sedan första början.
Perry Jag känner mig som invigd i ett stort mysterium som nu skall uppenbaras för våra öron. Så ni har aldrig hört konserten själva?
Arthur Bara brottstycken av den.
Julia Det är egentligen ingen riktig konsert utan bara en vacker enkel melodi med ackompanjemang.
Perry Musikalisk fundamentalism, alltså.
Arthur Ungefär så. Ingenting värre. Inga konstigheter eller tekniska märkvärdigheter. Bara ren musik.
Julia Sätt på, Arthur. Det är dags.
(*Arthur sätter på radion. Nästan genast kommer rösten.*)
radiorösten Så har vi den stora glädjen att kunna meddela, att en debutkonsert som inställdes för 22 år sedan på dagen när solisten och kompositören på ett gåtfullt sätt försvann nu kommer att genomföras i direktsändning med BBC:s symfoniorkester och Harold Winslow som solist.
(*Alla tre sätter sig andäktigt för att lyssna. "Dream of Olwen" av Charles Williams spelas. Musiken har knappt inletts förrän det börjar blåsa upp utanför.*)
Julia Jag tror det börjar storma igen.
(*Musiken fortsätter medan stormvinden ökar. Plötsligt slås terassdörrarna upp, vinden viner in och med den en ung dam som verkar helt frånvarande, går direkt till flygeln, sätter sig där och spelar exakt med i musiken, som hon tydligen kan utantill.*)
Arthur, Julia och Perry är helt bedövade, reser sig sakta den ena efter den andra, utbyter förvånade blickar, under tyst upplevande av fenomenet, tills musiken tar slut.
Den unga pianisten sätter då armen mot notstället, böjer sig ner på den och gråter konvulsiviskt.
(*Sakta kommer Julia fram till henne medan de båda andra avvaktar.*)
Julia Vem är du?
damen (*hämtar sig efter en stund*) Jag vet inte.
Julia Vem har lärt dig den musiken?
damen Jag vet inte.
Perry (*till Arthur*) Jag vet vem hon är.
Julia Vet du inte vad du heter?
damen (*till slut, efter ännu en paus*) Celia Forrester.
Julia Hur kom du hit? Hur kände du till vårt hus?
Celia Jag vet inte. Jag bara drogs hit.
Julia Och musiken?
Celia Den kom till mig av sig själv.
Julia (*tar sats inför nästa fråga*) Hur gammal är du?

Celia 21. Hur så?
Julia (*djupt tagen, återvänder till Arthur och Perry*)
Arthur Fader Perry säger att han känner henne.
Perry Ja, jag vet vem hon är.
Julia Vem är hon?
Perry Det är en känslig fråga, och min tystnadsplikt bjuder mig till eftertanke innan jag kan svara.
Arthur Hon är i alla fall en levande varelse av kött och blod och inte Jennifer.
Julia Men hon är 21 år gammal.
Perry Vi sår inför ett oförnekligt underverk.
Arthur Vi måste tala med henne. Vi kan ju inte bara låta henne gråta. (*går fram till henne*) Vet ni vad ni har spelat?
Celia Nej.
Arthur Ni spelade samma stycke som just nu direktsändes i radion vid ett uruppförande.
Celia Än sen?
Arthur Var har ni lärt er den musiken?
Celia Den fanns inom mig.
Arthur Men ni har spelat piano tidigare?
Celia I hela mitt liv.
Julia Kom och sätt dig här hos oss, vännen. Du har berett oss en stor upplevelse.
Celia Det var inte meningen. Förlåt att jag tvingade mig in och störde er. Det var inte min mening att inkräkta, men något drev mig.
Perry Vad?
Celia En känsla, en intuition, en oemotståndlig kraft, jag bara måste in hit och spela det där stycket just nu.
Arthur Och du har ingen aning om vad det var för stycke?
Celia Det har alltid funnits inom mig.
Perry Hon har inget hem, Julia.
Julia Vill du stanna här? Du kan få ett rum över natten.
Celia (*överväldigad*) Jag är mycket tacksam.
Julia Som tack för din musik.
Celia Den var inte min. Den var ofullbordad.

(*De tre ser på varandra.*)

Julia (*tar initiativet, reser sig*) Kom, vännen. Jag ska visa dig ditt rum, där du får bo. Du måste vara ansträngd efter din nattvandring.
Celia Jag drevs till det här huset. Ingenting fick stoppa mig. Jag bara måste genomföra det här ögonblicket. Jag kan inte förklara det.
Julia (*tar hand om henne*) Kom. Du skall få kvällsvard även. (*går ut med henne*)
Arthur Nå?
Perry Hon har rymt från ett sinnessjukhus. Hon var ett överbegåvat barn men med ensidig inriktning åt ett enda håll. Hon hade kunnat bli ett musikaliskt underbarn om hon inte varit så extremt excentrisk, oberäknelig och ostyrig. Hon kunde inte ha någon disciplin och menade sig ta musikalisk diktamen från döda mästare som Chopin, Liszt, Beethoven, Schubert, Schumann och andra.
Arthur Så hon har i livet bara spelat piano?
Perry Ja. Men hon kunde inte klara sig själv. Hon var hopplöst praktiskt hjälplös. Därför internerades hon på hemmet här i närheten för livstids avsigkomna hopplösa fall.
Arthur Har hon någon familj?

Perry De vill inte kännas vid henne. De kallade henne för gökungen, och hon for bara illa bland dem. Det var kanske därför hon blev som hon blev. Musiken blev hennes tillflykt. Hon skickades till olika musikskolor för utbildning men var så hopplöst lynnig och odisciplinerad att hon inte kunde passas in. Till slut såg familjen ingen annan råd än att förpassa henne till en anstalt.

Arthur Kommer de att efterlysa henne?

Perry Troligen, men inte familjen, bara anstalten, och det utan större entusiasm. Om man rymmer kan det ju inte visas tydligare att man inte trivs där.

Julia (kommer in) Hon sover. Jag hörde allt. Jag föreslår att hon stannar här tills vidare.

Perry Hon kunde inte få ett bättre hem och en bättre familj.

Arthur Du menar att vi skall ta hand om henne?

Julia Vad annars? Hon kan vara Jennifer.

Perry I en annan kropp, vilket nästan skulle bevisas.

Arthur Jag har aldrig hört talas om något liknande.

Julia Jag hade alltid på känn att hon skulle komma tillbaka.

Arthur Men detta är en annan människa, traumatiserad av sin familj och förrymd från ett mentalsjukhus!

Perry Säg hellre vårdhem eller asyl. Det är asyl hon har sökt här.

Julia Därför måste vi ge den åt henne.

Arthur Jag är inte emot det, men låt oss ta en dag i sänder.

Julia Naturligtvis, Arthur.

Perry Detta var onekligen en oväntad knorr på konserten.

Arthur Fader Perry, kan det finnas någon annan förklaring till fenomenet än att denna Celia skulle vara Jennifers reinkarnation?

Perry Det skulle vara i så fall att musikens makt skulle vara så oerhörd att den skulle ha det inflytandet att kunna inspirera en sådan som Celia med existerande musik som hon aldrig har hört. Märk väl, att hon tidigare utmärkt sig som musikaliskt medium och menat sig ha tagit diktamen av pianokompositörer som Chopin och Liszt.

Arthur Och var det då Chopin och Liszt?

Perry Bleka kopior.

Arthur Men detta var de facto Jennifer Trevelyan.

Perry Ja, det var det, och därför framstår min enda tänkbara alternativa förklaring till fenomenet som ganska långsökt.

Julia Alltså är det Jennifer.

Arthur Ja, det tyder på att det är hon som spökar genom en annan medial musiker av lika överkänsligt slag som hon.

Julia Nej, Arthur, det *är* Jennifer i en annan kropp.

Perry Men hon är inte medveten om att hon är Jennifer.

Julia Allt tyder på det, och då borde hon gradvis bli medveten om det.

Arthur Är det så, fader Perry?

Perry Det är inte så säkert. Inget hjärnminne överlever döden. De enda reminiscenser av tidigare liv som kan förekomma är rent intuitiva, som av känsloupplevelser eller djupa integritetsintryck.

Julia Som Jennifers musik.

Perry Precis.

Julia Jag ska ta hand om henne som om hon vore Jennifer. Det är vår skyldighet, Arthur, nu när hon har kommit tillbaka. Vi kan styra henne i rätt riktning och återvinna henne för musiken. Hon kan få det rätt denna gång.

Arthur Ett djärvt och intressant experiment, som jag inte har någonting emot. Följ gärna med utvecklingen, fader Perry.

Perry Med största intresse.
Julia Vad sägs om att skåla i sherry för Jennifers äntligen genomförda debutkonsert?
Arthur Det blev något av en spökkonsert, men idén är förträfflig.
Julia Det känns som om jag äntligen efter alla dessa år blivit bekräftad och fått rätt. Och jag tror att Jennifer på något sätt känner likadant.
Arthur Hon verkar faktiskt ha kommit till rätta.
(*Julia reser sig för att ta fram sherryglas och servera.*)

Scen 4. (*Ingen till synes.*

Det ringer på dörren. Någon öppnar.)

Arthur (utanför) Välkommen, Harold. Vi har väntat på dig. Gratulerar till framgången.
Harold (kommer in med Arthur) Vi är alla helt tagna av det inträffade. Vi vågar naturligtvis inte publicera händelsen. Hon måste skyddas till varje pris.
Arthur Naturligtvis. (*De slår sig ner, när Julia kommer in.*)
Julia Välkommen, Harold, och gratulerar till den utomordentliga framgången.
Harold Det var min glädje att det lyckades. Det var ju ett känsligt företag.
Arthur Vad säger lärarna?
Harold De tar sig an henne under avvaktande tålmod och är medvetna om hennes labilitet. De undervisar henne med bomullshandskar.
Arthur Så undervisningen fungerar?
Harold Hittills.
Julia Att du alls fick in henne var nästan ett större mirakel än hennes entré.
Harold Hade ni svårigheter med henne?
Arthur Inte alls, men hon var mycket lynnig och naturligtvis svår att hantera genom sin överkänslighet.
Julia Vi gjorde vad vi kunde för henne, gav henne ett hem och goda vänners trygghet, värme och en inspirerande atmosfär.
Harold Det hjälpte henne. Därmed kunde hon förkovra sig tillräckligt med sin pianorepertoar för att få tillträde till konservatoriet.
Arthur Har du hört något utlåtande om henne från hennes lärare?
Harold Det verkar som om det är hon som undervisar dem. Hon har dåligt tålmod med dem och tillrättavisar dem, dömer ut deras pedagogik och böcker som enfaldiga och urmodiga och blir arg när hon utsätts för pedanteri.
Julia Jennifer var också helt utan tålmod.
Harold Tur att lärarna har tålmod med henne – än så länge. Det beror bara på hennes överlägsna begåvning, som är en självklarhet som alla fattar. Den har öppnat alla dörrar för henne, tack vare att ni gett hennes personlighet ett hem att mogna och finna trygghet i. Innan hon kom till er lär hon ha varit ett hopplöst fall.
Arthur Inga betänkligheter bland hennes lärare angående hennes bakgrund?
Harold Nej. Inte ett ord. Det är bara en sak som de nämnt som en källa till oro.
Arthur Nå?
Harold Hon är fackidiot. Hon kan ingenting annat än musik. Hon är en enkelspårig laserbegåvning utan något som helst annat intresse eller fallenhet utom musiken.
Julia Något ont i det? Jennifer var likadan.
Harold En begåvning bör sprida sitt ljus som solen. En laserstråle är begränsad och kan vara förintande.
Arthur I Jennifers fall var den självförintande.
Harold Just det.

Julia Jag tror det är dags för kvällens konsert. Musiken övervinner alltid alla bekymmer. (*sätter på precis som första satsen i Brahms första pianokonsert inleds*)

Arthur Monstret bland pianokonsertsatser.

Julia Rachmaninovs trea är mycket värre, och det här låter bättre.

(*De sitter och lyssnar en stund, tills det hörs att dörren går. De lystrar.*)

Julia Vem kan det vara?

(*Celia gör entré.*)

Arthur och Harold (reser sig) Celia!

Celia Jag är ledsen. Jag har gjort bort mig. Jag har lämnat konservatoriet. Jag kan inte gå tillbaka dit mer. Jag har svikit er och Harold. Jag är ledsen.

(*kommer in och gråter i Julias famn, som tröstar henne*)

Julia Så, så. Du är hemma här.

Arthur Vad har hänt? Kan du berätta?

Celia Jag stod inte ut längre, med ytligheten, amatörismen, det akademiska pedanteriet, men det värsta var allt det andra.

Arthur Allt det andra?

Celia Jag passar inte in någonstans. Jag är född i fel tid. Jag kan inte arbeta med musik i en tid av oväsen. Dagens musik är inte musik. Det är en grotesk förvridning av musiken, en vanställning, ett barbari av missljud och disharmonier. Alla kompositörer av konstmusik idag är klåpare och charlataner. De kan ingenting och har inte ens gehör.

Julia Det tyckte också Jennifer om Stravinskij och Schönberg.

Celia Hon hade rätt vem hon än var.

Julia Hon var din föregångare. Hon komponerade den musik du spelade utantill när du kom hit.

Celia Detta huset drog mig till sig. Jag hade ofta kommit hit och studerat det på avstånd. Och så kom jag förbi den där kvällen och hörde musiken från er radio. "Den musiken känner jag igen," tänkte jag. "Den kan jag. Den hörde jag innan jag föddes." Och jag måste komma närmare denna musik och materialisera den. Jag tog för givet att där måste finnas en flygel. Så tänkte jag när jag rusade blint i armarna på mitt öde...

Harold Du kan när som helst återvända till konservatoriet. Pauser är alltid nödvändiga i musiken.

Celia Det är dig jag har svikit mest av allt, Harold, som fick mig in på denna idealiska institution, och det är inget fel på den, det skall du veta, men jag kan inte återvända dit.

Arthur Men varför? Något måste ha hänt.

Celia Det är inte den det är fel på. Det är inte mig det är fel på, fastän de flesta tycker det, i synnerhet min egen familj, som satte mig på anstalt för att jag inte passade in någonstans och aldrig kunde anpassa mig efter denna urspårade tid, för det är den det är fel på, inte jag. Det kan alla andra asociala utbölingar och utstötta vidimera.

Harold Men du med din musik kan vrida tiden rätt igen.

Celia Tror du det? Jag är bara kvinna. Jag är mera betraktad som sexualobjekt än som musiker. Som kompositör kan jag aldrig bli tagen på allvar som kvinna. Jag kan bara observera allt som är falskt och fusk och vittna om det och göra de flesta av denna tidens musiker rasande. Vi lever i oväsens och hjärntvättens tid, där industrierna har förgnisslat hela tillvaron och uteslutit allt väljud och tystnad med slammer och buller, och där medierna genom radio och TV fördummar mänskligheten med sin elektroniska hjärntvätt, som bidrar till att förvandla alla människor till gistnande automater. Värst av allt är musikmissbruket, när skvalradiokanalerna hela tiden öser ut sitt hjärnförlamande dunka-dunk i så kallad populärmusik, som bara är samma enfaldiga melodilöshet hela tiden med idiotiska texter och en syntetisk bas som bara dunkar sönder folks

medvetande och känslighet och förvandlar dem omärkligt till kallhamrade robotar. Televisionen är värst.

Arthur Därför har vi inte TV.

Celia Jag står inte ut med denna tiden. Jag beklagar. Ta bara en sådan sak som elgitarren. Den är inte ett instrument längre utan en syntetisk ljudsförstärkare som frambringar ett allt genomträngande ljud som är fullkomligt onyanserat och bara hårt och okänsligt. Och detta så kallade musikinstrument dominerar hela världens musikmarknad idag. Det säger något om mänsklighetens tillstånd. Jag är ledsen. Jag vill till en annan värld.

Arthur Lugna ner dig, Celia. Alla depressioner går över om man bara låter dem, hur skäliga de än kan vara, och din är förvisso skälig, men med naturen och havet här ute återfinner du den riktiga musiken och kan ta tag i den igen. Ha tålamod med dig själv, Celia. Det är viktigare än att ha tålamod med världen, som det minsann finns skäl att tappa tålamodet med ibland.

Celia Men den finns där, hela den korrupta fördärvade denaturaliserade och dehumaniserade världen med sitt mördande oväsen och all sin förfalskade musik, som jag som kvinna inte kan åtgärda och ännu mindre stå ut med.

Julia Vad vill du då göra, Celia?

Celia Helst av allt vill jag gå upp där mot klipporna och störta mig ner i havet för att försvinna och kanske komma tillbaka en annan gång i stället.

Julia Det får du inte göra.

Arthur Vad som helst men inte det.

Harold Det, Celia, vore det yttersta sveket mot oss som har gjort allt för att hjälpa dig.

Celia Vem kan hindra mig? Det är mig och mitt liv det gäller. Det vore mitt enda möjliga sätt att besegra världen och allt det falska som den står för. Man kan inte leva i denna tid utan att bli hjärntvättad, och jag vägrar finna mig i att bli hjärntvättad.

Harold Snälla Celia, du har alldeles rätt, men ge dig själv en chans. Det är det du inte har gjort. Du ställer för stora krav på dig själv, därför blir du frustrerad och arg, för det är inte världen som förargar dig utan du själv genom din otillräcklighet. Vi är alla otillräckliga i vår mänskliga begränsning, det finns alltid sådant som vi inte räcker till för hur hett vi än åstundar det och vill, och det är inte ditt eller världens fel. Det är bara mänskligt.

Arthur Nu skulle fader Perry ha varit här. Hur var det gamle Lionel Barrymore gjorde i den där filmen? Han tog fram sitt munspel och spelade en uttjatad och billig slagdänga bara för att få problemet att lösa sig av sig självt, vilket det alltid tycktes göra.

Julia Sätt dig vid pianot, Celia, och spela det där vackra stycket, som du nästan betraktar som ditt. Ge dig själv en chans.

Arthur Glöm världen och låt musiken leda dig och ingenting annat.

Harold Celia, den enda världen som är sann är dina egna drömmar.

(Efter någon tvekan går Celia över till pianot. Arthur tonar ner radion och släcker den. Celia spelar "Dream of Olwen" utan orkesterackompagnemang, helst Charles Williams egen inspelning.)

De tre lyssnar andaktsfullt med någon njutning, när plötsligt terrassdörren öppnas försiktigt och Jennifer stiger in.)

Celia (ser henne nästan genast, rusar upp) Mamma! (omfamnar henne. Jennifer omfamnar henne lika ömt tillbaka.)

Jennifer Celia. Tänk att du har hittat hit.

(Arthur, Julia och Harold är fullkomligt perplexa, förstår ingenting först, men mest frågande är Harold)

Julia (reser sig till slut, kan inte låta bli, och omfamnar Jennifer med Celia)

Välkommen tillbaka, Jennifer. Jag visste att du skulle komma tillbaka en dag.

Jennifer Ni har knappast åldrats alls.

Julia Inte du heller.

Jennifer Och hemmet har ni behållit precis som det var.

Julia För din skull, i väntan på dig.

Arthur (reser sig till slut) Får man fråga, var har du varit?

Jennifer Jag har varit överallt och ingenstans. Men mest har jag varit i Brasilien och Indien.

Arthur En sällsam kombination.

Harold Har du varit utomlands hela tiden?

Jennifer Ja.

Arthur Utan att höra av dig?

Jennifer Arthur, jag behövde ett fullständigt nytt liv fritt från allt mitt förflutna som jag måste få skapa själv från ingenting och från början. Därför måste jag anta en ny identitet. När jag flydde från min egen karriär och konsert den där stormnatten ville jag bara störta mig i havet och förgås, men jag ångrade mig i sista stund.

Arthur Och – du och Celia – känner ni varandra?

Jennifer Hon är min dotter, mitt stora snedsteg, som jag måste lämna bakom mig. Förlåt mig, Celia, alla dessa år av min frånvaro, men jag är nu villig att försöka gottgöra det.

Celia (till de andra tre) Jag hade aldrig någon mor. Allt jag någonsin fick veta om henne var att hon försvunnit utomlands direkt efter min födelse. Min far gifte sig med en främmande kvinna med flera tidigare barn som aldrig blev min mor och aldrig begrep sig på mig.

Jennifer Det var när jag visste att jag var havande som jag fick min svåra kris. Det skulle förstöra karriären för mig och allt annat också, men det var att du fanns där i min mage, Celia, som gjorde att jag inte kastade mig i havet. Jag kunde lämna och svika allt men inte dig.

Arthur Så det var därför kanske som Celia kände igen och kunde din musik, då det var den du arbetade med när Celia började växa till.

Julia Det är den enda förklaringen.

Arthur Inte ens fader Perry kunde tänka sig en sådan förklaring.

Celia Är du hemma nu, mor? Kan jag lita på dig? Jag har väntat på dig hela livet.

Jennifer Ja, Celia, jag är hemma nu. Jag råkade vara hemma redan när min försenade debutkonsert plötsligt spelades av dig i radion, Harold, min bäste notvändare, men jag ville avvakta. När jag fann att en ung dam bodde hos er och spelade min musik blev jag ännu mer avvaktande och ville vänta så länge som möjligt med det känsliga ögonblicket för mitt återinträde i mitt förra liv, men till slut kunde jag inte bärga mig längre. Och när jag då kommer förbi i trädgården hör jag min egen musik spelas och förstår, att det bara kan vara min egen dotter som spelar den...

Arthur Du har mycket att ta igen om du inte sysslat med musik på 22 år.

Jennifer Tvärtom, jag har förkovrat mig. I Brasilien studerade jag under Hekel Tavares, jag var även mycket i Spanien och Italien, men det var i Indien jag slutligen insåg att jag inte kunde förneka mitt tidigare liv och hålla min dotter på avstånd längre. Jag måste ta ansvar för mig själv, mitt förflutna, mina relationer och även för den musik som var mitt enda verkliga liv och som tydligen helt mirakulöst min dotter har förvaltat i min frånvaro.

Harold Med någon hjälp av mig.

Arthur Och med vårt fullaste stöd.

Julia Jennifer, jag tvivlade aldrig ett ögonblick på att du skulle komma tillbaka som dig själv, men du tycks ha gjort det dubbelt i två omgångar, i två portioner och i två versioner, och nu verkar vår lycka bli alldeles fullkomlig genom att vi lyckats få behålla båda.

Jennifer Håll till godo. – Celia, vi skall klara musiken tillsammans. Vi har en hel värld av ljud att brottas med.

Celia Du var allt jag behövde, mor. Jag har behövt dig hela livet, jag visste att du en dag skulle uppenbara dig, och när du nu klev in kände jag omedelbart vem du var. Nu har jag dig äntligen! Nu kan jag klara vad som helst.

Jennifer Så skall det låta. Jag också. Men jag behövde mogna först.

Arthur Det behöver vi alla.

Julia Vad ger de på radion nu? Är det fortfarande Brahms?

Arthur Det tror jag inte. Låt oss höra efter. (*sätter på*)

radiorösten Närmast på programmet spelas nu konsert för piano och orkester i brasiliansk form av Hekel Tavares med Felicja Blumental som solist.

Jennifer (*glatt överraskad*) Min mästare!

(*De sätter sig alla och lyssnar.*)

Julia Jag borde gå ut och sätta på te. Eller passar det bättre med en sherry?

Arthur (*lugnande*) Efteråt, Julia. Låt oss först spisa musiken.

(*De sätter sig alla till rätta och njuter, medan Tavares första sats klingar ut. I takt med att scenen dämpas och slocknar med ridåfall tonar även musiken ut.*)

Darjeeling-Pelling 17-21.11.2013

Förklaring

Man har ställt sig frågande inför situationens lösning, då det för de flesta människor framstår som otroligt att ett barn skulle kunna lära sig musik av sin moder redan i livmodern. Emellertid är just detta ett känt musikaliskt fenomen, och det har i otaliga fall, vart och ett individuellt och av ytterst skiftande karaktär, visat sig, att just musikens inflytande på ett barn i vardande kan vara av oöverskådlig betydelse. Det är det som är pjäsens poäng. Här det dessutom frågan om kvinnor.

”Din son är din son tills han tar sig ett viv,
men din dotter är din dotter i hela ditt liv.”

– *finländskt uttryck*

Nästa nummer av *Fritänkaren* blir som vanligt med tonvikt på film.

Göteborg den 23.2.2014